

Öreg-lak

Idős emberek garzonlakásban

Nem menhely — otthon!

Tudományos számítások szerint az ezredfordulóra hazánk lakosságának 22,2 százaléka — két és fél millió férfi és nő lesz nyugdíjas korú. Nyugdíjas korú, de nem öreg. Az Egészségügyi Világszervezet a gerontológiai kutatások eredményei alapján megállapította, hogy „a 45–60 éves ember még középkorú, a 60–74 éves csak öregedő, 75 év után öreg és 90 év fölött aggastyán”.

A gerontológusok többsége az öregséget nem betegségnek ítéli, hanem olyan természetes folyamatnak, amely a születéssel kezdődik és megfelelő „gerohigiénikus” intézkedésekkel lassítható. A statisztikusok szerint 1980-ban a világ népességének egyötöde 60 éven felüli lesz, 2000-re pedig minden negyedik ember nyugdíjas korú.

Helyet az öregeknek!

Az idős korosztályok problémája manapság világszerte időszerű és állandóan napirenden van. Megoldása a dinamikusabb fiatal nemzedékre vár, hiszen „a saját ágát veti meg”, a maga eljövendő öregségének a kényelmét és biztonságát teremti meg. Ez az alap gondolat uralta a német gerontológusok legutóbbi nürnbergi ülészakát is, különösen azért — mint a Süddeutsche Zeitung kommentátora kifejtette —, mert napjaink ipari társadalmában a nemzedékek szembenállása igen éles és „paradox jelenség, hogy az ifjúság, amely oly előszeretettel visel ódivatú holmikat és vezet ócska autómódelleket, az öreg emberekkel nem tud mit kezdeni...”. A „helyet az ifjúságnak” jelmondat mellett tehát égetően időszerűvé válik a feladat: „helyet az öregeknek!”

Helyet, de hol? Dr. Szabady Egon a mai családról: „Az 55 éves férfiak és 50 éves nők többségének már valamennyi gyermeke önálló családot alapíthatott, és ekkor még átlagosan 10–15 évig mindkét házastárs életben maradhat. A múltban az öreg házaspárok többsége, akiknek sikerült megérni ezt az időt, általában együtt lakott valamelyik felnőtt, házaspár gyermekével. Ez a helyzet azonban gyökeresen eltérő a múltbeli többgenerációs családi viszonyoktól. Jelenlegi formája új tényező hatására alakult ki, létrejöttében a legfontosabb szerepe az évtizedek óta tartó lakáshiánynak van.”

Ma Magyarországon a nyugdíjas korú lakosság 4,7 százaléka — kevesen 150 000 idős ember — részese az állami gondozás valamilyen formájában: szociális otthoni ellátásban, kiegészítő vagy teljes segélyezésben. Túlnyomó többségük munkaképtelen; megélhetését biztosító jövedelme, vagy eltartásra kötelezhető hozzátartozója nincs, vagy ha jövedelme és eltartója

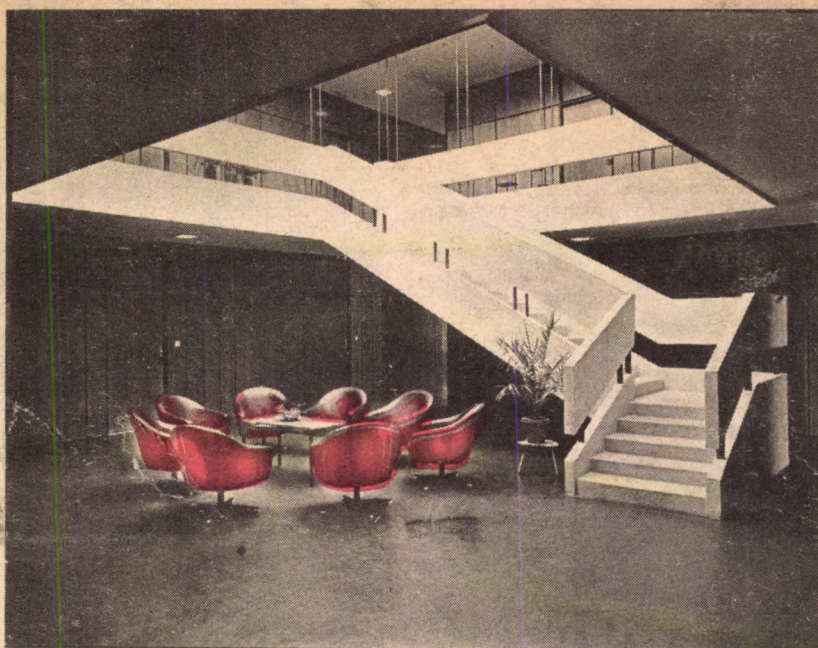
van is, de egészségi állapota miatt a családon belül nem gondozható. A szociális otthonokban elhelyezett mintegy 30 000 öreg mellett még 6000 várakozó van, legtöbbjük jövedelemhiány, betegség vagy magárahagyatottság miatt igényjogosult.

Mint az üdülőben...

Szomorú tény, hogy a kérvényekben gyakran szerepel a gyermeki hálátlanság, önzés, felelőtlenység, a kötelességek elmulasztása. Más esetekben viszont az öregek összeférhetetlenek, meg nem értők a fiatalokkal szemben. Gyakori, hogy az idős szülőket az államnak kell eltartania, mert a gyermekek nem fogadják be őket. Egy évekkel ezelőtti demográfiai felmérés szerint az otthonok lakóinak a családdal, gyermekekkel és rokonokkal való kapcsolata is laza: a gondozottak 50 százalékának évek óta nincs látogatója, támogatást pénzben, csomagban rendszeresen általában csak minden harmadik kap.

A szociális otthonok számának növelése mellett azonban számolni kell azokkal a nyugdíjasokkal — és ezek mind többen vannak —, akik magasabb nyugdíjuktól el tudják magukat tartani, nem akarnak gyermekeik terhére lenni és az idős emberek kényelmét jobban szolgáló, nívós nyugdíjas penziókba vágnak, különösen azóta, hogy a budafoki kísérleti lakótelepen létesített első ilyen fővárosi intézmény jóhíre elterjedt. Mostanái háromszáznál is több ilyen kérvény érkezett a Fővárosi Tanács szociális osztályára.

A nyugdíjas-ház intézménye, mint kísérlet, fényesen bevált. A 25 lakásos, célszerű, korszerűen megépített és berendezett budafoki nyugdíjas penzió 38 lakója kitűnően érzi magát az új otthonban, az ellátással, a szolgáltatásokkal és a környezettel mindegyikük elégedett. Úgy érzik magukat, mintha életük hátralevő részét kellemes üdülőben töltenék. (Csak egyetlen idős néni kifogásolta, hogy kissé messze került hozzátartozóitól és elkíváncozott a penzióból, de látogatába még ma is szívesen visszajár az ott megkedvelt új barátokhoz.) Aki már látta a budafoki nyugdíjas penziót, az idős embereknek kényelmet nyújtó, modern berendezésű, tágas, napfényes-világos helyiségeket, nem csodálkozik ezen. A Lakóterv Ybl-díjas tervezője, Spiró Éva va-

RÉSZLET A KELENFOLDI PENZIÓBÓL
Eddigi lakásukat kell felajánlaniok

lóban nagy gonddal, hozzáértéssel és főleg szeretettel tervezte meg ezt a szállodai szolgáltatásoknál jóval magasabb igényű otthont, amelynek lakói részére nincs napirend: kötetlenül, saját kedvük szerinti életet élhetnek, a központi ellátásból azt veszik igénybe, amihez kedvük van. Tévé-szobák, külön társalgók rádiókészülékkel, könyvtár, közös étkező, a földszinten és az emeleten minden lakó részére saját hűtőszekrény-tárolók szolgálják a lakók kényelmét, a lakóhelyiségek beépített bútorain, modern kiskonyháján és a fürdőszobán kívül.

Egy-egy lakrészt havonta 400 forintot fizetnek a nyugdíjasok. Ebben az összegben a lakbér, fűtés, melegvíz, bútorhasználati díj és a rendszeres takarítás költsége is szerepel. Naponta 8 forintért ízletes, kiadós ebédet hozhatnak, amelyet az idős emberek számára egészséges étrend szerint készítenek el. Reggeliről, vacsoráról igényeik szerint maguk gondoskodnak. Magányos lakóknak átlagban 1300–1400, házaspárnak 1900–2000 forintba van havonta szükség a szerény, de minden igényt, szükségletet kielégítő penzió-élethez. S ami az idős embereknek nélkülözhetetlen: az orvosi gondoskodás is megvan az átellenben levő orvosi rendelőben. A körzeti orvos öntevékenyen hertenként a házban is tart rendelőt és a betegeket szükség szerint naponta többször is meglátogatja.

A Fővárosi Tanács végrehajtó bizottsága legutóbb elhatározta, hogy a negyedik ötéves terv időszakában — előreláthatóan évi 200-as ütemezéssel — a kelenföldi, óbuda, békásmegyéri, újpesti, zuglói, újpalotai, pesterzsébeti és a Csatárka úti új lakótelepeken összesen 1000 nyugdíjas-lakást épít. A nyugdíjas-házakat a Fővárosi Beruházó Vállalat modern építési technológiájú kivitelezésre tervezteti. (A kelenföldi lakótelepen a nyugdíjas-ház építése azért késik, mert még 1961-es, régi technológiájú kivitelre tervezték, és az építőipari vállalatnak erre nincs megfelelő gárdája.) Az épü-

letek egységesen egyemeletesek lesznek, 50–50 otthonnal. A garzonlakásokban 16–17 négyzetméter nagyságú, erkélyes szobák lesznek, belépő előszobával, beépített garderober-szekrényvel és garzon-konyhával, természetesen fürdőszobával, melegvízzel és súlylyesztett káddal. A lakásokat modern, könnyen tisztán tartható bútorokkal rendezik be.

Indokolt feltételek

Sokakat érdekel, hogy milyen feltételekkel kaphatnak majd lakást a nyugdíjasok a közeljövőben felépítendő penziókban? Dr. Márk Ferencné, a Fővárosi Tanács szociális osztályának vezetője úgy tájékoztató, hogy a nyugdíjas penziók a lakáskörrel terhére épülnek, ezért az ottani lakásokért az igénylőknek eddigi főbérleti lakásukat kell felajánlaniok. A penziókba költözőknek olyan nyugdíjuktól és kiegészítő jövedelmüktől vagy keresetüktől kell lennie, hogy biztos, nyugodt megélhetésük abból fedezhető legyen. Ilyen jövedelem hiányában gyermekük vagy más közeli hozzátartozójuk kötelező eltartási nyilatkozatot adhat. Szükséges még, hogy a penziólakó ne beteg, magatehetetlen öreg legyen, hogy a heti nagytakarításon kívül — amit a penzió nyújt — naponta rendszerben tudja tartani lakását, tisztán a holmijait, bevásárolhasson stb. Ezek az irányelvek, de ma még természetesen túl korai az ilyen lakásokért való jelentkezés. Amikor a házak felépülnek, az érdekeltek idejében megismerhetik majd a részletes feltételeket.

A nyugdíjas penzió az öregekről való gondoskodás egyik szerencsés formája. Nem zárja el őket légmentesen az élettől, sőt inkább az új települések életkezdő lendületébe és fiatalító áramlatába kapcsolja be. Nem hagyja magukra az idős embereket, ami kétségtelenül „gerohigiénikus”, öregedést fékező hatású gondoskodás.

RÁTHONYI JÁNOS